

C/2024/4659

9.8.2024

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Industriële en technologische benaderingen en beste praktijken voor een waterweerbare samenleving

(verkennd advies op verzoek van de Europese Commissie)

(C/2024/4659)

Rapporteur: **Florian MARIN**

Corapporteur: **John BRYAN**

Adviseur	Kevin KINSELLA (adviseur van de rapporteur van cat. 3) Josef SCHNAITL (adviseur van de rapporteur van groep I)
Raadpleging	11.12.2023
Rechtsgrond	Artikel 304 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Bevoegde afdeling	Adviescommissie Industriële Reconversie
Goedkeuring door de afdeling	15.5.2024
Goedkeuring door de voltallige vergadering	30.5.2024
Zitting nr.	588
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	215/2/2

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Een afzonderlijke strategie en een actieplan inzake water zijn nodig om op dit gebied voor weerbaarheid, zekerheid en duurzaamheid te zorgen. Hiertoe is het zaak dat er in de toekomst op doeltreffende wijze werk wordt gemaakt van een Europese Blue Deal, als aanvulling op de Europese Green Deal. Dit verkennende advies is opgesteld op verzoek van de Europese Commissie. Het is bedoeld om de analyse die is uitgevoerd in advies CCMI/208 ⁽¹⁾ te verdiepen, met bijzondere aandacht voor de in de Blue Deal genoemde leidende beginselen (nrs. 7 en 9 t/m 12) en acties (7 t/m 10 en 14 t/m 17) met betrekking tot de industrie ⁽²⁾.

1.2. Industriële en technologische benaderingen en beste praktijken voor een samenleving die slim omspringt met water moeten stevig worden verankerd in een alomvattend en duurzaam waterbeheersbeleid voor de industrie waarmee beoogd wordt om het waterverbruik te verminderen, hergebruik en recycling van water te stimuleren, de opslag van water te vergroten en watervervuiling terug te dringen, waarbij geleidelijk waterefficiënte technologieën ingevoerd en toegepast worden ⁽³⁾, terwijl er tevens wordt gestreefd naar een rechtvaardige transitie die het concurrentievermogen van de industrie beschermt.

1.3. Om water een plaats te geven in een herzien industriebeleid en in de overgangstrajecten is het zaak:

- een herzien industrieel strategisch kader vast te stellen, met inbegrip van een gewijzigd financieringskader voor infrastructuur, vaardigheden (routekaart voor de menselijke dimensie), technologieën en onderzoek, gericht op het aangaan van uitdagingen op het gebied van water, parallel met het decarbonisatiebeleid (denk bijv. aan het fonds voor een blauwe transitie) en het ondersteunen van het concurrentievermogen van de industrie. Deze herziening zou de gelegenheid moeten bieden om een nieuwe industriële “deal” voor te stellen waarmee de Europese industrie binnen vier jaar de beschikking krijgt over een geconsolideerde strategie die inspeelt op de vele uitdagingen waarmee zij te maken heeft (op het gebied van water, energie, kritieke grondstoffen, digitalisering en strategische autonomie), en om waterplannen op stroomgebied-, lokaal, nationaal en Europees niveau te ontwikkelen;

⁽¹⁾ Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over waterintensieve industrieën en waterefficiënte technologieën (initiatiefadvies) (PB C 349 van 29.9.2023, blz. 74).

⁽²⁾ <https://www.eesc.europa.eu/nl/our-work/publications-other-work/publications/declaration-eu-blue-deal>.

⁽³⁾ Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over waterintensieve industrieën en waterefficiënte technologieën (initiatiefadvies) (PB C 349 van 29.9.2023, blz. 74) <https://www.eesc.europa.eu/nl/our-work/opinions-information-reports/opinions/water-intensive-industries-and-water-efficient-technologies>.

- in de herziene industriestrategie een routekaart voor de menselijke dimensie (vaardigheden, een leven lang leren) op te nemen teneinde te waarborgen dat er voldoende menselijk kapitaal aanwezig is om de industriële veranderingen in kwestie in goede banen te leiden;
- hoogwaardige banen en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden te beschermen in situaties van waterschaarste;
- in het kader van de herziening van de industriële overgangstrajecten, die binnen twee jaar moet plaatsvinden, een sectorale aanpak vast te stellen;
- waterintensieve industrieën in kaart te brengen en maatwerkactieplannen op te stellen om hen te helpen gaandeweg duurzaam te worden op het gebied van water;
- industrieën te evalueren en te classificeren, rekening houdend met hun belang voor de samenleving, teneinde de toegang tot water te garanderen voor de meest kritieke industrieën tijdens crisissituaties;
- prioriteit te geven aan voedselsoevereiniteit en voedselzekerheid, en banen en arbeidsomstandigheden in situaties van waterschaarste te beschermen;
- een specifiek nettodoel voor winning van zoet water in een bepaald waterbekken na te leven;
- onderzoek te doen naar en werk te maken van de ontwikkeling van 1) een niet-bureaucratisch Europees mechanisme voor waterquota dat vergelijkbaar is met het emissiehandelssysteem (ETS) en dat op vraag en aanbod in de sector gebaseerd is, 2) een grensmechanisme voor water, en 3) een prominenter rol voor water in het kader van EMAS-certificering en in regelingen voor ecologisch ontwerp.

1.4. Om waterefficiënt te worden, het waterverbruik te verminderen en water te behandelen en te recycleren, moet een industrie:

- een Europees ecosysteem voor watergegevensbeheer ontwikkelen;
- het waterverbruik in alle productieprocessen meten;
- het gebruik van drinkwater voor industriële doeleinden tot een minimum beperken;
- de huidige staat van de rioolinfrastructuur in de EU in kaart brengen en een moderniseringsplan ontwikkelen;
- normen en “Smart” ⁽⁴⁾ prestatiedoelstellingen definiëren met betrekking tot watergebruik op sector- en bedrijfsniveau;
- een specifiek opgeleid team (management en personeel) dat verantwoordelijk is voor waterefficiëntie in industriële installaties aanwijzen, regelmatige communicatie met werknemers waarborgen en opleidingen op het gebied van waterkennis aanbieden;
- beste industriële praktijken en technologische benaderingen delen met behulp van het Blue Deal-stakeholdersplatform, teneinde de toepassing ervan te stimuleren.

1.5. Voorstellen om een waterefficiënte Europese technologiesector te bevorderen, bestaan onder meer in:

- het in kaart brengen van bestaande waterefficiënte technologieën;
- het uitwerken van een overgangstraject om de sector schone en waterefficiënte technologie te ontwikkelen, inclusief een routekaart voor de menselijke dimensie om de beschikbaarheid van de vereiste vaardigheden, kwaliteitsbanen en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden te waarborgen.

1.6. Voor de implementatie van het fonds voor een blauwe transitie op industrieel gebied in het kader van de Europese Blue Deal is het zaak:

- een meerjaren- en meefondsenaanpak te hanteren bij het verstrekken van EU- en nationale, publieke en particuliere middelen, met inbegrip van subsidies en leningen;

⁽⁴⁾ Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden (Smart).

- een kennis- en innovatiegemeenschap (KIG) op het gebied van water op te richten, gefinancierd door het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT). Deze KIG, waaraan momenteel gewerkt wordt, moet een belangrijke rol spelen bij het dichten van de lacunes op het vlak van onderwijs, onderzoek, innovatie en ondernemerschap;
- de transitie naar een duurzame en veerkrachtige waterinfrastructuur en een duurzaam en veerkrachtig waterbeheer financieel te ondersteunen, waterefficiënte technologieën te onderzoeken en in te voeren, en maatregelen te treffen om betaalbaar water van hoge kwaliteit en sanitaire voorzieningen toegankelijk te maken.

2. Het integreren van water in een herzien industriebeleid en industriële overgangstrajecten

2.1. **Waterweerbaarheid** kan worden gedefinieerd als het vermogen van de samenleving om zich aan te passen aan en te reageren op veranderingen in de beschikbaarheid van watervoorraden onder invloed van sociale en milieufactoren. Waterweerbaarheid zou een van de doelstellingen moeten zijn van een herziene industriële strategie en van de Europese Blue Deal.

2.2. Volgens de beginselen 9 en 10 van de EESC-verklaring over een Europese Blue Deal moet water een fundamenteel onderdeel zijn van de **industriestrategie van de EU. Deze moet binnen twee jaar worden goedgekeurd**. In het industrieel plan voor de Green Deal wordt water slechts sporadisch vermeld, terwijl het in de verordening voor een nettonulindustrie helemaal niet wordt genoemd. **Er is behoefte aan een herzien strategisch kader**, met inbegrip van een specifiek meerjarig investeringsplan en een aangepast financieringskader voor waterinfrastructuur, vaardigheden, technologieën en onderzoek, gericht op het aanpakken van de uitdagingen in verband met water, parallel met het decarbonisatiebeleid (actie 10). Dit herziene kader, waarmee er in het industriebeleid een waterdimensie zou worden ingebouwd, zou een gelegenheid kunnen bieden om een nieuwe industriële “deal” voor te stellen waarmee de Europese industrie de beschikking krijgt over een geconsolideerde strategie die inspeelt op de uitdagingen waarmee zij te maken heeft op het gebied van water, energie, kritieke grondstoffen, digitalisering en strategische autonomie.

2.3. Deze industriële deal moet ook een menselijke en sociale dimensie hebben, waarbij de vaardigheden in kaart worden gebracht die de industrie nodig heeft om de **uitdagingen op het gebied van water** met succes aan te gaan. In deze routekaart voor de menselijke dimensie moet rekening worden gehouden met de leeftijds piramide. Op nationaal en lokaal niveau moet het vermogen worden ontwikkeld om te anticiperen op veranderingen door middel van rigoureuze effectbeoordelingen en door het ontwikkelen van aanpassingsmaatregelen zoals trajecten voor het veranderen van baan.

2.4. **De binnen twee jaar uit te voeren herziening van de industriële overgangstrajecten moet een sectorale aanpak van waterefficiëntie mogelijk maken**. Sommige industriële ecosystemen kunnen met de bestaande technologieën snel waterefficiënt worden, terwijl **voor andere sectoren, die meer tijd nodig hebben om zich aan te passen, een stapsgewijze aanpak op de middellange tot lange termijn** nodig is. Terwijl het voor koolstofintensieve sectoren (zoals de luchtvaartsector) soms lastig is geweest financiële steun te krijgen om koolstofarm te worden (met name tijdens de COVID-19-pandemie), is het hier van cruciaal belang dat de industrieën met het grootste waterverbruik geholpen worden om hun waterverbruik geleidelijk te verminderen, door middel van zowel financiële steun als krachtige steun voor onderzoek naar schone technologieën, waarbij het verbruik van water, energie en kritieke grondstoffen in aanmerking wordt genomen.

2.5. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) stelt voor om binnen de industrieën die veel hulpbronnen en energie verbruiken een categorie waterintensieve industrie aan te merken, waaronder sectoren als textiel, staal, het hotelwezen, catering en toerisme, kleding, landbouw en voedselproductie, chemie, papier, energie, bouwnijverheid, mijnbouw, datacentra en de auto-industrie. Gezien de specifieke problemen waarmee ze te maken krijgen als gevolg van de toenemende waterschaarste **zouden er voor waterintensieve industrieën op maat gemaakte sectorale actieplannen moeten komen, in combinatie met financiële steun. Dit zal hen helpen stapsgewijs duurzamer met water om te gaan** door de juiste praktijken en technologieën in te voeren, **mits zij ook over de vereiste personele middelen beschikken**. Uit eerdere ervaringen blijkt dat zelfs waterintensieve sectoren hun waterefficiëntie kunnen verbeteren als er een goede strategie wordt uitgedacht. In een toeristencomplex aan de Egeïsche Zee in Griekenland wordt er bijvoorbeeld drinkwater gewonnen uit regenwater dat samen met damp via condensatie-units wordt opgevangen. Afvalwater van toeristen wordt behandeld in aangelegde wetlands. Dit teruggewonnen water wordt vervolgens gebruikt om een biologische permacultuurtuin te besproeien om de gasten van voedsel te voorzien ^(²).

⁽²⁾ <https://www.climate-kic.org/opinion/water-scarcity-in-southern-europe-problems-and-solutions/>.

2.6. **Het is zaak dat maatschappelijke organisaties geraadpleegd worden en dat ze op zowel nationaal als lokaal niveau deelnemen** aan de ontwikkeling van de herziene overgangstrajecten, gezien hun grondige kennis van de omstandigheden waarmee specifieke industrietakken te maken hebben. In sectorale comités voor de sociale dialoog op Europees niveau zouden het watervraagstuk en sectorale actieplannen ter sprake moeten komen. Industrietakken zouden prestatie-indicatoren op het gebied van water moeten vaststellen en zich ertoe moeten verbinden om deze mettertijd te bereiken. Deze indicatoren zouden traceerbaar en progressief moeten zijn en op sectoraal niveau haalbaar moeten zijn.

2.7. In een context van waterschaarste moeten industrieën hun productie aanpassen op een manier waarbij prioriteit wordt verleend aan het menselijk leven en aan essentiële behoeften. **Het analyseren en classificeren van industrieën**, rekening houdend met hun belang voor de samenleving, moet worden overwogen om in crisissituaties de toegang tot water voor de meest kritieke sectoren te garanderen. Met het oog op milieubescherming is het echter belangrijk om in het geval van een watercrisis de waterlevering aan sommige industrieën te beperken. Dergelijke besluiten moeten worden genomen op stroomgebiedniveau, waarbij de diversiteit van elk afzonderlijk subniveau in aanmerking zou moeten worden genomen.

2.8. **Voor alle stroomgebieden moeten waterplannen worden ontwikkeld** die rekening houden met klimaatscenario's, bevolkingsgroei en risico's (zoals waterverontreiniging of excessieve onttrekking). **Regelingen voor kritieke watervoorraden en waterallocatie** moeten worden gedefinieerd om de biodiversiteit effectief te beschermen en tegelijkertijd de ontwikkeling van economische activiteiten mogelijk te maken. Als in sommige regio's de watertoevoer moet worden beperkt, dan moet dit op een rechtvaardige en duurzame manier gebeuren. Er moeten besluiten worden genomen over de allocatie van water over meerdere toepassingen en gebruikers, bijvoorbeeld tussen consumenten, landbouwers, voedselproductie en industrie. Ook dienen er waterrechten te worden vastgesteld. Bij vergunningen en licenties moet men zich houden aan een **specifiek streefdoel voor de nettowinning van zoet water** op basis van de beschikbaarheid van water. Het is belangrijk dat we bij het verlenen van vergunningen en licenties voor watergebruiksvoorzieningen dezelfde aanpak hanteren. Het EESC stelt voor bijzondere aandacht te besteden aan de uitdagingen in verband met zoet water. Op basis van algemene beginselen moet er een gemeenschappelijke methode worden vastgesteld die op EU-niveau wordt toegepast. Territoriale en industriële factoren moeten transversaal worden geïntegreerd in **ruimtelijke en industriële planning**. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan plattelandsgebieden vanwege de toegenomen ongelijkheid tussen stedelijke en landelijke gebieden.

2.9. **Nationale waterplannen moeten binnen vier jaar verplicht worden gesteld**, zodat een strategie kan worden opgesteld die rekening houdt met de noodzaak om een duurzame, veilige en veerkrachtige toegang tot water te garanderen en tegelijkertijd het concurrentievermogen van de industrie te beschermen en industrieën de mogelijkheid te geven zich te ontwikkelen, te groeien en vooruit te gaan. Overheden en industrieën moeten tot **collaboratieve bedrijfsmodellen en een aanpak van gedeeld beheer** komen. Collectieve betrokkenheid en steun van bedrijven, consumenten en werknemers zijn cruciaal voor de voortgang van de strategie voor waterweerbaarheid.

2.10. Op bredere schaal is **grensoverschrijdende samenwerking** tussen industrieën, staten en lokale autoriteiten belangrijk voor het verbeteren van planningsactiviteiten en waterallocatie. Hetzelfde geldt voor de transparantie van de middelen op EU-niveau en het waarborgen van meer samenwerking tussen de lidstaten. Er zou moeten worden geijverd voor de ontwikkeling van een Europees mechanisme voor waterquota dat vergelijkbaar is met het (ETS) en dat op vraag en aanbod in de sector gebaseerd is, en van een **grensmechanisme voor water**, vergelijkbaar met het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (CBAM). Tevens zou moeten worden overwogen om water een prominenter rol te geven bij EMAS-certificering. Het belang van **water in verschillende regelingen voor ecologisch ontwerp** moet worden geconsolideerd door ook een watervoetafdruk voor producten vast te stellen en het concept "virtueel water" te promoten.

3. Een waterefficiënte industrie worden dankzij waterzuivering, waterrecycling en minder waterverbruik

3.1. In een Spaanse regio was water zo schaars dat een papierfabriek wel waterefficiënt moest worden om te kunnen blijven draaien. Als onderdeel van zijn streven naar duurzaam waterbeheer investeerde het bedrijf in het optimaliseren van processen en in interne behandelingen, waardoor water in zijn productieprocessen 13 keer kon worden gerecycled⁽⁶⁾. Bovendien kon de papierfabriek dankzij een investering in een membraansysteem met meervoudige barrières in de plaatselijke gemeentelijke afvalwaterzuiveringsinstallatie teruggewonnen water gaan gebruiken voor zijn processen in plaats van vers water, waardoor 10 500 m³ drinkwater per dag wordt bespaard.

⁽⁶⁾ Ordóñez, R., et al., "Evaluation of MF and UF as pretreatments prior to RO applied to reclaim municipal wastewater for freshwater substitution in a paper mill: A practical experience", *Chemical Engineering Journal*, Volume 166, Issue 1, 2011, blz. 88-98.

3.2. **Als een fabriek zijn waterverbruik kent en als de rioolwaterzuiveringsinstallatie de gevraagde waterkwaliteit kan leveren, kan deze werkwijze, met de nodige aanpassingen, ook in andere industrietakken ingang vinden.** Een ander goed voorbeeld van het verminderen van het gebruik van drinkbaar water is een autofabriek in België, waarbij de autofabrikant dankzij een aansluiting op de nabijgelegen gemeentelijke afvalwaterzuiveringsinstallatie voor de levering van grijs water zijn verbruik van drinkbaar water ter plaatse met ongeveer 80 % kon verminderen. Bij industriële planning en productieprocessen is het zaak om te zorgen voor een goede overeenstemming tussen de verschillende kwaliteiten van het benodigde en ontvangen water.

3.3. **Om tot een hogere (industriële) waterefficiëntie te komen is het van cruciaal belang dat de waterinfrastructuur stelselmatig wordt verbeterd.** In Ierland heeft het nationale bedrijf voor nutsvoorzieningen een programma ingevoerd voor het repareren van lekkages en het vervangen van leidingen met als doel om het nationale lekkagepercentage tegen het einde van 2030 terug te brengen tot 25 %, waarmee dagelijks 200 000 m³ water zou worden bespaard. Sinds 2018 is al aanzienlijke vooruitgang geboekt, waarbij het lekkagepercentage is teruggebracht van 46 % tot 37 % (⁷). Zoals vermeld in beginsel 7 van de verklaring moet de huidige opzet van de infrastructuur (met inbegrip van de verdeling van leidingen) duidelijk in kaart worden gebracht om lekkages te voorkomen, terwijl dankzij modernisering de verdeling van verschillende soorten waterkwaliteit mogelijk moet worden gemaakt. Waterzuiveringsinstallaties moeten de juiste waterkwaliteit kunnen leveren aan een reeks gebruikers en toepassingen (landbouw, industrie, huishoudens en overheidsdiensten). Het leveren van kwaliteits- of drinkwater voor industriële doeleinden moet tot een minimum worden beperkt (beginsel 10), behalve in sectoren waar water een grondstof is of nodig is voor de gezondheids- en veiligheidscriteria van een product, zoals in de voedings-, toerisme- en aquacultuurindustrie.

3.4. Water hergebruiken en recyclen en minder zoet water gebruiken moet de norm worden in de industrie (actie 9). **Goede praktijken zijn voorhanden en leveren al positieve resultaten op.** In de regio Murcia, die tot de droogste regio's van Spanje behoort en die 20 % van de landbouwproductie van het land genereert, hergebruikt de waterzuiveringsautoriteit al het afvalwater voor irrigatie, waardoor alleen al in 2023 121 hm³ teruggewonnen water beschikbaar was voor landbouwers en de landbouwsector (⁸).

3.5. Industriële waterefficiëntie zal in de nabije toekomst een belangrijk sociaal vraagstuk worden. Er is duidelijk behoefte aan een **geïntegreerd waterbeheersysteem**, met inbegrip van een verscheidenheid aan watergebruiksfaciliteiten met de capaciteit om verschillende industrieën te voorzien van water. **Gestandaardiseerde, geharmoniseerde gegevensverzameling** moet consequent worden uitgevoerd tijdens het hele productieproces, te beginnen in de fabriek. Er moet op EU-niveau een specifieke methode worden ontwikkeld om het gebruik van de verzamelde gegevens te maximaliseren. Nagedacht moet worden over een **gemeenschappelijke reeks indicatoren** die op bedrijfs- en sectorniveau worden gemonitord, zoals liters per producteenheid, per werknemer, per proces, per cyclus, per eenheid energieverbruik en per tijdperiode, alsmede over een index inzake waterverbruik en waterafhankelijkheid. Ook moeten normen, prestatie maatstaven en doelstellingen voor watergebruik op sectorniveau worden vastgesteld teneinde de vooruitgang op het gebied van waterefficiëntie te volgen.

3.6. Het EESC is bezorgd over het feit dat waterrekeningen niet in de onlangs verrichte herziening van Verordening (EU) nr. 691/2011 (⁹) inzake Europese milieu-economische rekeningen zijn opgenomen vanwege het wijdverbreide gebrek aan gegevens in de lidstaten. Wij dringen er bij de Commissie op aan passende structuren voor gegevensverzameling op te zetten voordat de lidstaten gegevens over watergebruik moeten verzamelen en delen. Er moet een **Europese ruimte voor watergegevens** worden ontwikkeld die deze data omvat. Ook de beschikbare watervoorraden en geaggregeerde lopende investeringen moeten hierin worden opgenomen. **Waterbedrijven, nutsbedrijven, de industrie en huishoudens moeten allemaal deel uitmaken van de gegevensstroom die essentiële gegevens levert over de beschikbaarheid en het gebruik van water, teneinde een meer waterefficiënte samenleving tot stand te brengen.**

(⁷) <https://www.water.ie/projects/national-projects/leakage-reduction-programme/>.

(⁸) <https://euroweeklynnews.com/2024/01/08/water-reuse-in-murcia-a-game-changer-for-agriculture/>.

(⁹) Verordening (EU) nr. 691/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2011 inzake Europese milieu-economische rekeningen (PB L 192 van 22.7.2011, blz. 1).

3.7. Technologie alleen kan het waterprobleem niet oplossen. We moeten **een watercultuur scheppen** en de Europese samenleving **meer doordringen van het belang van water, ook** voor ontwikkeling en groei. Er moeten **speciale waterkeurmerken** voor water efficiënte producten komen, zoals voorgesteld in actie 8 van de EESC-verklaring over een Europese Blue Deal. Op EU-niveau moet ook een **gemeenschappelijke definitie** worden ontwikkeld **voor producten of diensten met een geringe impact op water**. In 2023 heeft de Britse regering een nieuw systeem van milieukeuren ingevoerd voor producten die water gebruiken of voor water gebruikt worden, zoals toiletten, badkamerkranen, doucheafvoeren, vaatwassers, wasmachines en was-droogcombinaties. Doel hiervan is dat het watergebruik in 2038 met 20 % is gereduceerd, waardoor consumenten over een periode van tien jaar naar schatting 147 miljoen EUR aan waterkosten zullen besparen⁽¹⁰⁾. Een ander goed voorbeeld is het vrijwillige Unified Water Label, een slim hulpmiddel waarmee consumenten producten die water gebruiken of water afgeven, kunnen identificeren aan de hand van een gemeenschappelijk label dat duidelijke, beknopte en gemakkelijk te begrijpen informatie over water- en energieverbruik bevat⁽¹¹⁾.

3.8. Water moet deel uitmaken van de industriële organisatiecultuur, inclusief het sociale model en sociaal partnerschap. Water moet als een schaarse hulpbron worden beschouwd. Een goed voorbeeld van een EU-project voor waterbesparing en -hergebruik in de toeristische sector is het project Life Wat'Savereuse in het Middellandse Zeegebied,, dat de voordelen van waterbesparing en -hergebruik belicht en de circulaire economie bevordert door het waterverbruik te verminderen⁽¹²⁾.

3.9. Aangezien water efficiëntie bij de fabriek begint, moet **een specifiek team (management en personeel) worden aangesteld dat verantwoordelijk is voor water efficiëntie** en moet een duidelijk water efficiëntieplan worden vastgesteld om het zoetwaterverbruik te verminderen, om ervoor te zorgen dat lekkages door middel van frequente routinecontroles worden opgespoord en gerepareerd, om slimme meters en schone technologieën (water- en energie-efficiënt) te gebruiken, om water na gebruik te zuiveren en te hergebruiken en om industriële vervuiling terug te dringen (beginsel 10).

3.10. Om de werknemers mee te krijgen is het van essentieel belang **werknemersvertegenwoordigers en werknemers te informeren en te raadplegen** over de uitvoering van het water efficiëntieplan (met de nadruk op water- en kostenbesparingen) en om hen te doen inzien hoe belangrijk hun inzet voor water efficiëntie is. Ook moet worden nagedacht over stimulansen voor werknemers om streefdoelen op het gebied van water efficiëntie te halen. Een speciale infrastructuur die vergelijkbaar is met het netwerk van Europese blauwe scholen voor kennis over de oceanen, moet worden opgezet en gepromoot. In een bredere context moet zorgvuldig worden nagedacht over de rol van vrouwen en jongeren (beginsel 11).

3.11. **Het raadgevend EU-stakeholdersplatform voor de Blue Deal** (actie 2 van de verklaring van het EESC) zou een belangrijke rol moeten spelen bij het uitwisselen van beste praktijken, het ontwikkelen van specifieke normen en het bevorderen van **sectorale waterpartnerschappen** die sectoren in staat stellen over te stappen van een fabrieksgebonden aanpak naar een sectorspecifieke industriële aanpak om gemeenschappelijke capaciteit op te bouwen. **Waterpartnerschappen** moeten worden opgezet om investeringen, toegang tot water en duurzaam watergebruik tussen verschillende gemeenschappen te verbeteren. Hierbij moeten publieke en private actoren worden betrokken en kwesties als onderzoek, technologie, vaardigheden en infrastructuur worden aangepakt. Om deze uitwisseling van beste praktijken op sector- en ecosysteemniveau mogelijk te maken moet **technische bijstand** worden verleend.

4. Bevordering van een water efficiënte sector door de toepassing van water efficiënte technologieën

4.1. **Bestaande technologieën kunnen uitstekende resultaten opleveren.** Het EESC wil enkele voorbeelden geven van succesverhalen uit verschillende industriële sectoren.

4.2. Er zouden diensten zoals **waterbanken of waterverhuurmarkten** en voorzieningen om meer **water op te slaan** (opslag van regen- en overstromingswater) moeten worden ontwikkeld, maar zonder dat dit ten koste gaat van de biodiversiteit. De aanleg van opvangsystemen in geval van hoog water, in plaats van beschermingssystemen, zou deel kunnen uitmaken van een andere visie op het beheer van waterinfrastructuur. **Overstromingswater kan voor irrigatie en het aanvullen van grondwaterlagen worden gebruikt, en "sponssteden" hebben een enorm potentieel.** Ook cascaderend gebruik van water zou moeten worden overwogen. Door gebruik te maken van omgekeerde osmose in een gesloten circuit is een Deense brouwerij erin geslaagd om 90 % van al het water dat wordt gebruikt voor zuivering en andere industriële processen te recyclen en het waterverbruik met 58,8 % (ofwel 500 000 m³ per jaar) te verminderen, waardoor vrijwel geen afvalwater van het waterintensieve brouwproces meer overblijft.

⁽¹⁰⁾ [https://www.gov.uk/government/news/household-goods-to-carry-water-efficiency-labels#:~:text=New%20eco%2Dlabels%20to%20will,their%20energy%20and%20water%20bills.&text=Toilets%2C%20sinks%2C%20dishwashers%20and%20washing,today%20\(Friday%2029%20September\).](https://www.gov.uk/government/news/household-goods-to-carry-water-efficiency-labels#:~:text=New%20eco%2Dlabels%20to%20will,their%20energy%20and%20water%20bills.&text=Toilets%2C%20sinks%2C%20dishwashers%20and%20washing,today%20(Friday%2029%20September).)

⁽¹¹⁾ <https://uwla.eu/>.

⁽¹²⁾ <https://www.water-reuse-europe.org/life-project-watsavereuse/>.

4.3. Een ander voorbeeld is een belangrijke Ierse zuivelcoöperatie die 11 miljoen m³ melk per jaar verwerkt en dagelijks ca. 11 000 m³ water onttrekt uit de nabijgelegen rivier en uit grondwaterbronnen bij zijn belangrijkste verwerkende fabriek. Dankzij waterzuiveringstechnologieën geeft de fabriek elke dag ongeveer 14 500 m³ schoon water terug aan de plaatselijke rivier. Dit betekent dat de zuivelfabriek bij de regeneratie 30 % meer schoon water van hoge kwaliteit produceert, dat in de plaatselijke rivier terugstroomt.

4.4. In de bouwsector wordt nanotechnologie gebruikt waarbij een ultradunne coating wordt aangebracht op glas zodat dit in bepaalde mate zelfreinigend wordt. Resultaat is een aanzienlijke vermindering van de kosten voor het schoonmaken van ramen en van het waterverbruik, vooral bij hoge gebouwen ⁽¹³⁾.

4.5. Hybride koelsystemen die water- en luchtkoeltechnologieën combineren, kunnen het waterverbruik tot 80 % verminderen, terwijl de energieprestaties van energiecentrales behouden blijven.

4.6. Technieken waarmee verf met behulp van CO₂ in stof wordt geperst, gebruiken geen water en verbruiken 50 % minder chemicaliën en energie dan traditionele methoden ⁽¹⁴⁾.

4.7. Al deze voorbeelden illustreren het enorme potentieel van bestaande technologieën en de kansen die de Europese industrie kan bieden als zij besluit zwaar te investeren in onderzoek en ontwikkeling. **De ontwikkeling van een specifiek transitietraject voor de sector schone technologie, waarbij ook moet worden gekeken naar de beschikbaarheid van de benodigde arbeidskrachten, is van het grootste belang**, net als de ontwikkeling of actualisering van nieuwe innovatieve technologieën via verschillende financieringsopties die aan de uitdagingen op het gebied van water zijn aangepast. Via instrumenten zoals het toekomstige **EU-stakeholdersplatform in het kader van de Blue Deal** moet er meer worden geïjverd voor de overdracht van beste praktijken op het gebied van waterefficiëntie en recycling tussen regio's, ondernemingen en industrietakken.

5. Implementatie van het fonds voor een blauwe transitie op industrieel gebied en oprichting van een KIG bij het EIT

5.1. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) ⁽¹⁵⁾ schat dat alle EU-landen samen gemiddeld 100 miljard EUR per jaar aan watervoorziening en sanitaire voorzieningen uitgeven. Dit is echter niet genoeg om te voldoen aan de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater ⁽¹⁶⁾ en de drinkwaterrichtlijn ⁽¹⁷⁾, noch om de benodigde investeringen in infrastructuurvernieuwing te doen. Het is evenmin toereikend om de naleving van de kaderrichtlijn water ⁽¹⁸⁾ en de overstromingsrichtlijn te garanderen ⁽¹⁹⁾ ⁽²⁰⁾.

5.2. Als de EU water beschouwt als een van haar prioriteiten voor het volgende wetgevingsmandaat, zal het aanpakken van dit financieringstekort — dat niet kan worden gedekt door overheidsfinanciering en heffingen alleen — van cruciaal belang zijn. Vandaar de noodzaak om overheids- en particuliere financiering te combineren als onderdeel van gemeenschappelijke financiële steun. Volgens beginsel 12 en de acties 14 tot en met 17 van de EESC-verklaring over een Europese Blue Deal moet het fonds voor een blauwe transitie:

- een centraal toegangspunt voor waterfinanciering op EU-niveau vormen via een specifiek onlineportaal dat het cohesiebeleid, het platform voor strategische technologieën voor Europa en het gemeenschappelijk landbouwbeleid omvat, alsook aanvullende middelen om waterintensieve industrieën te helpen om op watergebied duurzamer te worden, in combinatie met particuliere middelen (met inbegrip van crowdfunding);
- gebaseerd zijn op een governancestructuur waarin ook ruimte is voor het maatschappelijk middenveld;
- een geïntegreerde aanpak hanteren op basis van thematische concentraties op het niveau van het operationele programma;

⁽¹³⁾ <https://www.azonano.com/article.aspx?ArticleID=5510>.

⁽¹⁴⁾ <https://www.theguardian.com/sustainable-business/sustainable-fashion-blog/2015/apr/24/nike-and-adidas-show-cautious-support-for-eco-friendly-dye-technology>.

⁽¹⁵⁾ <https://www.oecd.org/environment/financing-a-water-secure-future-a2ecb261-en.htm>.

⁽¹⁶⁾ Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (PB L 135 van 30.5.1991, blz. 40).

⁽¹⁷⁾ Richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (PB L 435 van 23.12.2020, blz. 1).

⁽¹⁸⁾ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1).

⁽¹⁹⁾ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's (PB L 288 van 6.11.2007, blz. 27).

⁽²⁰⁾ https://commission.europa.eu/news/estimating-investment-needs-and-financing-capacities-water-related-investment-eu-member-states-2020-05-28_en.

- kernprestatie-indicatoren op het gebied van water opnemen in het strategisch kader van de EU, transversale thematische doelstellingen opnemen in de verschillende relevante fondsen, en zorgen voor cyclische monitoring binnen het Europees Semester. Ook sociale conditionaliteit moet worden ingebouwd;
- naast beginsel 10 ook rekening houden met de sectorale waterindicatoren die voor specifieke sectoren in verschillende fondsen zijn omschreven, en waterconditionaliteit integreren in oproepen tot het indienen van voorstellen;
- een sectorale en regionale aanpak hanteren, waarbij waterintensieve sectoren profiteren van speciale toewijzingen en voorrang krijgen bij de toegang tot de fondsen;
- een meerjaren- en meerfondsenaanpak hanteren die in synergie is met de verschillende programmeringsperioden;
- een transnationale oproep tot het indienen van voorstellen omvatten, rekening houdend met de stroomgebiedbe- nadering;
- zorgen voor nauwe coördinatie tussen de Europese Commissie, de Europese Investeringsbank en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling bij de financiering van waterinvesteringen.

5.3. Ook is verduidelijking en toekomstige begeleiding nodig in de openbare aanbestedingsprocedures, om te vermijden dat het laagsteprijs criterium wordt gebruikt bij de aankoop van watertechnologieën door de overheid, en om watervereisten in de openbare-aanbestedingsprocedures te integreren.

5.4. Investerings in waterinfrastructuur moeten uit het stabiliteits- en groeipact worden gehaald en als een gemeenschappelijk goed worden behandeld. Het is ook belangrijk om de invoering van ecologische, sociale en governance-normen (die ook water omvatten) nauwlettend te volgen en een aanpak voor de hele toeleveringsketen te hanteren.

5.5. De ontwikkeling van industriële waterclusters en de koppeling daarvan aan Horizon Europa-projecten en andere EU-instrumenten voor dienstensectoren moet worden voortgezet. Het kaderprogramma voor onderzoek moet ook een hoofdstuk over water bevatten.

5.6. Het werk dat door de EIT-kennis- en innovatiegemeenschap (KIG) op het gebied van klimaat wordt verricht, kan als een uitstekend voorbeeld dienen voor de ontwikkeling van een KIG voor water, die oplossingen zoekt voor waterschaarste in Zuid-Europa. Het EIT bevordert kennis via innovatie, ondernemerschap, onderwijs en communicatie door scale-ups en kleine en middelgrote ondernemingen te ondersteunen, oplossingen voor te stellen, een sterke deskundigengemeenschap te creëren en kennis uit te wisselen⁽²¹⁾. Voortbouwend op deze positieve impact die met het innovatiemodel van het EIT is aangetoond, zal het EIT een oproep doen tot het indienen van voorstellen voor een nieuwe KIG voor water⁽²²⁾. Deze nieuwe KIG moet een rol spelen bij het aanpakken van de grote economische, ecologische en maatschappelijke uitdagingen op het vlak van zoet water, droogte en overstromingen door bijvoorbeeld innovatie-ecosystemen voor een water efficiënte samenleving te ontwikkelen, alsook bij het aanpakken van de tekortkomingen op het gebied van onderwijs, onderzoek, innovatie en ondernemerschap⁽²³⁾. Uitdagingen op het gebied van zoet water hebben tot dusverre op regionaal, nationaal en Europees niveau onvoldoende aandacht gekregen. De KIG water zou zich dan ook vooral op het versterken van dit aspect moeten richten. Ze zou moeten profiteren van synergieën met andere initiatieven, zoals versnelde en eenvoudige toegang tot het fonds voor een blauwe transitie, dat financiële middelen zou kunnen verstrekken of als garantie zou kunnen dienen om toegang te krijgen tot overheids- of particuliere financiering.

5.7. Het EESC pleit voor de bevordering van op water gerichte levende laboratoria (Water-Oriented Living Labs – WOLL's) om innovaties te ontwikkelen, te valideren en op te schalen, innovatieve technologieën en governance- en bedrijfsmodellen in te voeren en innovatief beleid te stimuleren.

Brussel, 30 mei 2024.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE

⁽²¹⁾ <https://www.eitfood.eu/projects/water-in-south-finding-innovative-solutions-for-water-scarcity-in-southern-europe>.

⁽²²⁾ Het opstarten van de nieuwe KIG hangt af van de uitkomst van een ex-anteanalyse die door de Europese Commissie met de hulp van onafhankelijke deskundigen wordt verricht. Bij deze analyse zal de strategische relevantie van de nieuwe KIG op het gebied van water worden beoordeeld in het licht van de mondiale uitdagingen en de beleidsprioriteiten van de EU.

⁽²³⁾ Strategische innovatieagenda van het EIT (2021-2027) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0820>.